

EDINOST

„EDINOST“
Ishaja po trikrat na teden v šestih iz-
dankah ob torekih, četrtekih
in sobotah. Zjutranje izdanje iz-
haja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7.
uri večer. — Obojno izdanje stane:
za eno mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50
za tri mesece . . . 3.— „ „ „ 4.50
za pol leta . . . 6.— „ „ „ 9.—
za vse leto . . . 12.— „ „ „ 18.—
Naročnik je plačevati naprej na naročbo
brez priložne naročilnice se sprava na
zira.
Posamične številke se dobivajo v pro-
dajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč.
izven Trsta po 4 nč.

Oglasi se računajo po tarifi v petitu; za
naslov z debelimi črkami se plačuje
prostor, kolikor obsega navadnih vrstic.
Poslana, osmrtnice in javne zahvale, do-
mači oglasi itd. se računajo po pogodbi.
Val dopisi naj se pošiljajo izročitno
ulica Caserma št. 18. Vsako pismo mora
biti frankovano, kor nefrankovano se ne
sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglašje spre-
jema upravnništvo ulica Molino pic-
colo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglašje
je plačevati loco Trst. Odprete reklame
cije se proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

Vseslovenski in istrsko-hrvatski shod v Ljubljani.

Dne 14. septembra 1897.

(Dalje.)

Narodno gospodarstvo.

Nadaljeval je svoj govor je govoril g. Povše
o narodnem gospodarstvu sledeče:

Če si ogledamo naš narodno gospodarski po-
ložaj, priznati moramo kakor trezni opazovalci, da
je nepovoljen. Naše ljudstvo se peča večinoma s
poljedelstvom, katero sploh po vsej Evropi hira in
bije trd boj za svoj obstanek, in ne bom o tem
donašal dokazov, saj ves svet priznava to.

Pa tudi naša obrt bi morala biti na višji sto-
pinji, kajti v sedanjih časih zamore vztrajati le oni
obrtnik, ki ima poleg temeljitega strokovnega zna-
nja vsa sredstva za cenejo produkcijo.

Veliki kapital razpolaga z najraznovrstnej-
šimi stroji in zatira malo obrt.

V obeh strokah, v poljedelstvu in obrtni, pa
velja, biti povsem kos nalogi svoji, in v to treba
temeljite strokovne izobrazbe. Zato bodi nam skrb,
da se za kmetijstvo in obrtnijo osnujejo poučni
zavodi, seveda v materinščini. Ali ni žalostno, da
se morajo slovenski kmetijski sinovi na Štajerskem
šolati le v nemških zavodih, ako želijo se izobraziti
v svoji stroki, istotako slovensko-hrvatski kmetijski
mladeniči ne najdejo v Istri, svoji domovini, go-
spodarskega izobraževališča z materinskim poučnim
jezikom. Kaj naj rečem o odnosajih na Korotanu?

Prevažna je obrt za naše primorske brate, pa
ti morajo poprej biti večji italijanskemu ali nem-
škemu jeziku, ako hočejo izobraziti se v trž. obrtni
šoli. Ali ni to že dovolj jasen dokaz, da se nam
celo v strokovni izobrazbi naši ne dovoljuje pouk
v materinščini, ko osobito v kmetijsko šolo prihaja
le kmetijski sin, ki se ima zopet vrniti na svoj dom
in se ima izobraziti le v svoji stroki. Tu že je
najjasniši dokaz, da naši sosedje nimajo ni naj-
manjšega čuta za enakopravnost ter da skušajo

celo v strokovnih izobraževališčih, kako bi razna-
rodili našo mladino.

Če je vladi res mar na tem, da bode pra-
vična tudi nam, odpravi naj na tržaški obrtni šoli
krivico, ki se nam godi, in dokler ne dosežemo
narodne avtonomije, naj vlada vporablja svojo moč,
da omogoči naši mladini, strokovno izobraziti se
v materinščini. Državne subvencije, katere deli de-
želam za vzdrževanje kmetijskih šol, deli ono lahko
s pogojem, da se za slovenske sinove prirede za-
vodi s slovenskim poučnim jezikom, ali naj deli
zdatne štipendije, da bodo zamogli naši kmetijski
mladeniči obiskovati gospodarske zavode s sloven-
skim poučnim jezikom.

Le mali del našega naroda se bavi s trgo-
vino, v kateri bi pač morali biti gospodarji na
obalah našega jadranskega morja.

Kakor je osobito velika obrt v rokah nam
nenaklonjenih tujih kapitalistov, istotako je velika
trgovina v tujih rokah. Tu nas čaka istotako ob-
širno polje naše delavnosti, saj vidimo kako oholo
postopa proti nam tuji trgovski živelj v Trstu.

V trgovini pa velja ne le denar, ampak tudi
strokovna izobrazba, zato moramo delovati na to,
da si pridobimo višjo trgovsko učilnico, v kateri
se bode naša mladež zamogla temeljito pripravljati
za trgovski stan, in naši mladi trgovci morajo iti
daleč v svet, da se pouče o odnosajih velike sve-
tovne trgovine. V tem naj nam služijo v izgled
osobito Angleži in Nemci, ki sledé tje, kjer se raz-
vija svetovna trgovina.

Malce večje pogumnosti in podvzetnosti pa
si moramo prisvojiti. Postaviti si moramo kakor
prvo nalogo svojo: izboljšanje naših gospodarskih
razmer. Mi moramo doseči, da bomo gospodarsko
močen stan, pa jednakoveljavni z drugimi narodi, s
katerimi imamo tekmovali in boriti se tudi za svoj
gospodarski obstanek. S tem pa postanemo tudi
neodvisni in samostalni in še le potem bo nam
mogoče doseči tudi v narodnem oziru, kar nam gre.
Država pa je dolžna in od njene vlade smemo

zahtevati, da nam daje predpogojev v to, to so
dobra izobraževališča, šole sploh, dobri zakoni, ki
nas varujejo v naši poštenu produkciji (kakor za-
kon proti ponarejevanju živil, vina, masla, proti
sleparaki kupčiji s žitom, ki je postalo le borzno
blago), dobra komunikacijska sredstva po suhem in
morju ter rekah, ki omogočujejo daljni izvoz naših
izdelkov v svetovni trg.

Vlada pa naj skrbi za zboljšanje le prehudo
zanemarjenega kmetijstva našega z zdatnimi sub-
vencijami, da zboljšamo naša zemljišča, da povzdig-
nemo živinorejo, za katero so večinoma kakor
ustvarjene naše slovenske pokrajine, tako osobito
vsa Kranjska, Koroška, Štajerska, in bi zamogli
v tej stroki dospeti do visoke stopinje, s tem pa
do boljših gospodarskih razmer. Le pogledimo vseh
živinoreje na Gorenjskem v minolem desetletju,
kako očividni je! In zakaj bi tudi naše pokrajine
ne mogle imeti govede, po katero bi hodili kupci
iz daljnjih krajev ter za njo plačevali visoke cene,
ker žival za pleme se plačuje vedno dražje?!

(Pride še.)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 27. septembra 1897.

Državni zbor. Minole sobote se je vršila
v zbornici poslancev volitev delegacije. Oni, ki
ljubijo senzacijo, so doživeli neprijetno preseneče-
nje: stvar se je vršila mirno in brez hrupnih pri-
zorov.

Ker so Nemci na Češkem odbili ponudeni jim
kompromis, izvoljeni so bili za člene delegacije
sami Čehi ozir. veleposestniki. Za Moravsko imajo
večino Nemci in srednja stranka, vendar sta bila
izvoljena tudi dva Čeha. To bi kazalo, da je sred-
nja stranka glasovala z Čehi. Za Dalmacijo je iz-
voljen Bulat, njega namestnik Perić; štajer-
ski Slovenci niso dobili nobenega delegata, da-si
sestavljajo tretjino prebivalstva vse dežele; za
Kranjsko je izvoljen dr. Šusteršič, njega na-
mestnikom Pogačnik; za Istro Gambini,

nekdo na vrata. Pismonoša je pomolil pismo z Du-
naja. Hlastno je skočila Micika po njem, mati pa
je ustala počasi in je šla pogledat na gor, kaj
dela „ta mladi“.

Micika čita, čita, pa se strese po vsem ži-
votu... Več kakor jedno leto Ivan ni pisal ničesar,
vedela je, da živi, le po tem, ker je upravljal od-
borniška mesta v Sloveniji, kar je posnemala iz
časopisov.

Bilo je pred tistimi počitnicami, po katerih
se je bila omotila Rezika. Tedaj je pisala mati
Hrastnikovka Ivanu naslednje pismo: „Moj sin!
Pridi domov, izpolni mi željo, ako pa nečeš, hočem
raje, da te nikdar ne vidim, posebno ne v oni
družbi na Vrhu. To te prosim jaz, tvoja skrbna
mati.“

Molčal je Ivan od tedaj in si ni dopisoval z
nikomur, čez počitnice pa je ostajal v tujini.

Gotovo je mislila Micika, prejema pismo, da
je iz Ivanove roke, toda, kako se je prestrašila,
ko je zagledala nastopne vrstice: „Vaše blagoro-
dje! Po naročilu Ivana, Vašega sina, naznanjam
vam, da je Ivan odšel daleč po svetu. Rekel mi
je, da se težko kedaj še vrne domov. Naročil mi
je, naj pozdravim v njegovem imenu Miciko in go-
spodičino Hermino z Vrha. — Sè spoštovanjem,
njegov prijatelj France Muha.“

(Pride še.)

PODLISTEK

10

Lari-Fari.

Spisal: Srakoper.

Gospod z Vrha je mino živel svoje stare dni
v pokoju na deželi se svojimi otroci Prisluzil si
je bil v svojem službovanju novcev dovolj, ki so
se množili od leta do leta. Pokojna mu soproga —
dijaška ljubezen ju je bila zvezala — umrla mu
je bila v mestu, zapustila mu tri otroke, med ka-
terimi je bila Hermina najmlajša. Konrad in Egon
zahajala sta tisto leto v peti razred na višji realki
v Ljubljani.

Hej, komaj je izpolnila Hermina šestnajsto
leto, pa je že gospodinjala „kakor velika“, tako
jo je večkrat podražil Ivan.

Kmetje so govorili, da ima gospod z Vrha
„bačko“ (gotovine), zato se je stari Glesch, Ivanov
varuh, večkrat prepiral z Hrastnikovo materjo,
zakaj je z onimi z Vrha tako mrzla.

„Zwanzig Tausend Gulden, to bode dota!“
tako je vsikdar zaključeval prepir, pa mahal z ro-
kami; potem si pa ogledil sive brke pod zakriv-
ljenim nosom — bil je krščen Žid — potem pa od-
šel naglih korakov.

„Kaj njega to briga?“ jezila se je Hrastni-
kovka nekega dne po odhodu Gleschevem. Micika
pa, ki je poslušala prepir, je začela pripovedovati:

„Glesch bi se rad priliznil gospodu z Vrha. Saj
veste, koliko kmetij je v njegovih rokah, koliko
pridnih posestnikov je spravil na beraško palico
ta Žid! Menda se še spominjate, ko ste se prepi-
rali z njim pred dvema letoma?“

„Da; posodil mi je bil tri leta prej 50 gol-
dinarjev, da sem si kupila dva pujska. Ravno te-
daj nisem imela denarja. Odlasla sem s plačilom
in, ko sem mu naposled prinesla 60 goldinarjev,
češ, teh 10 goldinarjev naj bode za obresti, za-
hteval je od mene 80 godinarjev. Veš, pa sem šla
k sodniku, povedala sem mu vse, in on mi je de-
jal, naj položim denar pri njem. Tako sem storila,
on bi bil pa tedaj kmalu zaprt. O da, naš sodnik
je dober gospod!“

„No, glejte, tako dela tudi z drugimi, in ti
mu plačajo. Ako pa kdo ne more, prinese mu
mora žita in drugih stvari, ali pa mu Glesch
proda kmetijo.“

„V kaki zvezi pa je to z gospodom z Vrha?“
„Ta pa hodi k metom, jih poučuje in jim
posojuje, pa ne zahteva odškodnine; s tem pa iz-
podkopuje Gleschu njegove nakane.“

„Odkod pa ti vse tako dobro veš?“

„Veste, teta, gospodičina z Vrha mi je to
povedala, tako jej je pripovedoval njen papa.“

Hrastnikove matere lice se je nabralo v gube
nejevolje, hotela je nekaj izreči; kar je potkal

Vprašanje pa je, da li bode imel ta dogodek kakih posledic oziroma na sedanje politično polje in oziroma na stališče Badenija samega. Seveda je težko prorokovati, vendar niso izključene usodne posledice. In sicer dobre in slabe. Dobre posledice bi bile: da se besuenje obstrukcionista najbrže uglaadi nekoliko in da malone vse skupine izražajo svoje iskreno sočutje z grofom Badenijem. Te nastale osobne simpatije utegnejo zboljšati tudi

Nekoliko upliva ima to dogodek že sedaj na poslovanje v parlamentu, ker ni moglo biti seje parlamentarne komisije večine, ki je imela biti soboto predpoludne. Grof Badeni je sicer povabil komisijo k sebi, da-si je ranjen, ali člani komisije so odložili sejo, dokler se mu rana ne zaceli vsaj nekoliko.

Meni je navada, da povsodi dajem prednos lastnemu jeziku; tako sem vprašal imenovanega gospoda v slov. jeziku o stvari, ki mi je bila na skrbi. A glej: nisem še dovršil vprašanja, ko mi je g. uradnik zarohnel kakor besen — „Lei parli tedesco o italian, perche io non capisco slavo oppur la mandi qualcheduno che sa italiano o tedesco“: to je: Govorite nemško ali laško, ja.

ne razumem slovenskega, ali pa pošljite koga, ki bo znal laško ali nemško govoriti!)

Moje presenečenje je bilo toliko, da nekoliko trenutkov nisem znal, kaj bi govoril, kajti glas (ton) tega gospoda „uzor“-uradnika ni kazal ni sledi najmanjše dolžne uljudnosti, da ne govorim o prijaznosti. Preostajalo mi torej ni drugega, nego poslužiti se tujega jezika, ali pa oditi, ne da bi rešil svojo nalogo. Ker pa je bila stvar nujna, poslužil sem se nemškega jezika, ter prosil pojasnila. No, od veselja na toliki zmagi rečeni gospod ni mogel odgovorjati, da ne bi vprašal ironično, kako da je to, da znam tako lepo nemški, a da nisem hotel znati in se poslužiti takoj tega jezika? No, jaz mu nisem hotel dolžan ostati odgovora ter sem mu odgovoril primerno njegovemu vprašanju: da jaz pač znam jezikov najbrže več nego on, a da ljubim v prvi vrsti lastni jezik, in da tako postopanje ne kaže pravičnosti do strank in da tudi ni čast za c. kr. urad, da nima uradnika zmožnega jezika, katerega govori večina v deželi.

Gospod ni pričakoval takega odgovora, zato se je odrezal nastopno in prav možato: „Hob vier un' fufzig Johr k'lebt, ohne Slavisch z' könne, werde noch weiter lebn ohne s z lernem“!!! To pa to, sem rekel, a preveč sem rekel, kajti g. urad. me je poslal domov prav pošteno, velé mi, naj pridem popoldne k načelniku postaje ker on da ne more najti dotičnih spisov, ker je le začasno nastavljen tu mesto blagajnika, ki je na dopustu. Tako sem zamudil torej nič manje nego dve uri, ne da bi bil kaj opravil. To pa jedino zato, ker sem Slovenec in ker se gospod uradnik ni mogel maščevati drugače, nego na ta način. O tem sem se prepiral popoldne, ko sem prišel k načelniku postaje. Z le-tim sem govoril nemški, bojé se, da se mi pripeti jednaka kakor zjutraj z blagajnikom. Ta poslednji je namreč rekel načelniku, da bi me bil že zjutraj odpravil on, gosp. Gwinner, da pa „gewissen Leuten“ ne daje rad informacij in da ne daje rad informacij ljudem, ki se poslužujejo slovenskega jezika na c. kr. uradih.

Do slavne generalne direkcije državnih železnic stavljam uljudno prošnjo, da bi nam blagovolila naznaniti, da-li tudi njo silijo kak in kateri „viši ozri“, da dopušča, da na podrejenih jej mestih vlada in gospoduje takov duh animoznosti do naše narodnosti? Saj smo tudi mi podaniki iste države in poštene davkoplačevalci! Če že uradniki niso večji našemu jeziku, pa vsaj uljudni naj bodo z nami! Manje menda ni možno zahtevati. Punctum.

Slovenske občine, vršite svojo rodoljubno dolžnost! Iz poročil, prihajajočih nam z dežele, posnemamo, da mnoge občine pišejo le nemški kadar kaj potrebujejo od slavnega poštnega ravnateljstva v Trstu. Potem pa se čudimo, da to ravnateljstvo noče ni vedeti, da ima Slovencev v svojem območju!!! Ako je posamičniku dolžnost, da povsodi čuva pravice našega jezika, tem nujneje veže ta dolžnost županstva, ki so najpoklicaneji predstavitelji naroda pred oblastmi in pred vsem svetom. In ako ne vrše te dolžnosti je to škandal. In ako se bode ponavljal ta škandal, bodemo jeli žigosati po imenih.

Vemo, da mnoga županstva greše v menenju, da lože dosežejo, česar žele, ako pišejo nemški. To menenje je povsem krivo in ne opravičuje nikakor narodne nemarnosti.

Ali smo res tako majhni? da bi hoteli iz dejstva, da je poštno ravnateljstvo neprijazno naši narodnosti in našem jeziku, izvajati več nego čudno posledico, da se moramo odpovedati svojim narodnim pravicam v področju tega ravnateljstva? Zadnji „Slov. Narod“ pripoveduje sicer tudi, kako da poštni viši ravnatelj v Trstu sleherno prošnjo naših občin za dvojezične pečate spremlja z opazko, namenjeno ministerstvu za trgovino: „da ne izvirajo iz praktične potrebe, ampak služijo le namenu, da bi vladali delali sitnosti“; ali pa sledi iz tega, da si potem tudi naše občine morajo postavljati na nemško-italijansko stališče velikega Germana — Pokornega? Gotovo ne, marveč je skrajni čas, da se slovenska zavest jame dosledno postavljati po robu takemu zapostavljanju našega življa in kličemo tudi mi s člankarjem v „Narodu“: Pritožujemo se zoper vse nedostatke dosledno in nepriehoma

na poštno ravnateljstvo v Trstu ali direktno na ministerstvo za trgovino in pritožujemo se izključno v slovenskem jeziku, kajti poštni ravnatelj bo vsemogočen le tako dolgo, dokler bomo molčali na vse nedostatke in žalitve našega jezika!“

Z drugimi besedami: vršimo vsi, v prvi vrsti pa ve, slovenske občine svojo narodno — dolžnost!

Člankar v „Slov. Narodu“ se spominja tudi slovitega gosp. — Corá! Tudi mi imamo še mal spomenik v svojem predalčku, katerega hočemo te dni enkrat posvetiti temu bivšemu vsemožnemu!! Saj mi bi radi potegnili zaveso preko tega, kar je bilo. Ker pa vidimo, da se duh g. Corá še vedno vlačí po naši poštni palači, ne moremo drugače, nego da govorimo!

Trgovcem z vinom iz Ljubljane in iz drugih krajev naznanjamo, da je v Sv. Križu poštenih narodnih posredovalcev. Zlasti jim priporočamo, naj se ne obračajo več do nekega dobro poznane mešetarja, hudega nasprotnika našega in izdajalca svojega rodu. Ako hočejo imeti poštenega posredovalca, naj se obrnejo do Lorenca Tence št. 115, ali pa do Josipa Sedmaka.

Gosp. nadučitelja Jakoba Tenceta pa prosimo Križani, naj ne hodi po kletah pobirati vino. Mu že prinese vsakdo na dom, ako — bo de hotel.

Od sv. Ivana nam pišejo: Z zneakako skrbjo gledamo nasproti bodoči nedelji. Vse je pripravljeno za koncert ženske podružnice sv. Cirila in Metoda, vse se marno giblje, da bi veselica vspela kar najlepše, — toda, to vreme, to vreme! No, ni nam še izginil iz duše duh nevolje od predminole nedelje, ko je bilo vse tako lepo pripravljeno, da lepše biti ni moglo, po naposled ta nesrečna ploha!

No, morda nas vendar usliši večni Bog in nam pusti za drugo nedeljo svoje jasno, lepo nebo in drago zlato solncece. Naše ljubljeno slovensko občinstvo pa prosimo, naj porabi priliko dne 3. oktobra in naj prihi kar najmnogobrojnejše v stari sv. Ivan, da se udeleži še te izredne veselice. Saj to moramo reči: nekateri preveč ste pozabili na nas v poslednjem času, ali nismo Vaši še vedno kakor smo bili? Sveti Ivan mora ostati, kar je: zvesta krepka slovenska trdnjava. Toda sam ob sebi ne ostane, ako ne skrbimo za to — vsi. Z žalostjo moramo priznati, da je naše društveno življenje nekam umolknilo in to ni dobro. Nimamo tako potrebnega pevskega zbora in posledica temu je, da se mesto mile slovenske pesmi glasi zlasti ob nedeljah zvečer in po noči, grdo, neznošno italijansko kvakanje, ki človeka žali notri v globčino srca. To v slovenskem Sv. Ivanu! Ali je treba hujše ironije! Zakaj bi vendar ne bilo mogoče zbuditi zopet slovenskih glasov, ki čakajo tu rešitve iz spanja letargije? Pevovodja, kje si! pridi, oj skoro pridi! In ako prideš, — ostani in ne hodi proč! — Ali bise ne dalo kako ukreniti? Svetujte nam Vi gosp. urednik, ali bi ne bilo dobro, da bi vsaj jedenkrat na teden hodil poučevati gori k nam kak g. pevovodja iz Trsta? Preudarite to reč skupno se svojimi prijatelji in sporočite nam vseh Vašega posvetovanja. Toda skoro, skoro! Stvar je nujna, nego se vidi na prvi pogled. Gasiti moramo, predno vse pogori. Torej v nedeljo na plodnosni sestanek!

Iz učiteljskih krogov. Z Goriškega nam pišejo: Goriška dežela ima v resnici od bogov zaničevane učitelje; ali ti bogovi so živi in plezajo vedno više ob kolu materialne sreče in časti po hrbtih sestradanih učiteljev. Naša dežela je uboga, zato so nje zastopniki res v težkem položaju, ko gre za zboljšanje plač in naše učiteljstvo v ogromni večini rado trpi nekoliko iz domoljubja, ali tu prihajajo še drugi faktorji v poštev, tako, da ob skromni plači učiteljstva trpi še preziranja in poniževanja.

Pred par leti so nekega učitelja kar odstavili, češ, da ne zna več poučevati. 25 let je učil, 25. leto kar naenkrat je postal nezmožen.

To je bila le pretveza; vsemogočnejši so imeli druge vzroke, s katerimi se niso upali na dan.

Da je res pri nas pravo „paševanje“, da smo učitelji resnično hlapci, s katerimi se ne postopa po zakonih, nam očitno kaže še drug slučaj. Letos so vdobili nekateri učitelji mesta, ki niso bila niti razpisana. Ako bi bila mesta razpisana, presili bi bili vrednejši in starejši.

Da so pa razmere v resnici škandalozne, kaže

nam dejstvo, ki je v zvezi z odpravo pripravnice v Kobaridu. Ta slučaj nam kaže očitno, da gorje tistemu, ki ni Benjamin od neke „persone gratissime“.

Iz vsega, kar se je z nami počenjalo do zdaj, razvidimo in sklepamo, da učiteljstvu ni treba posebno vkvarjati se s šolo; učitelj ne bodi značajan ter ne izobrazuj se nadalje, temveč klečeplazi in — dobro ti bode!

Z Razdrtega nam pišejo dne 25. septembra. Danes ob 1/2 zjutraj nas je zbudil plat zvona: na vshodnjem koncu vasi se je na doslej neznan način vnela hiša št. 38. Bila je mirna krasna noč, in naši vrli vaščani, ošobito naši fantje so bili z brizgalno takoj na mestu. Veličastno in zajedno strašno je švigal plamen iz slamnate strehe pod jasno nebo. Nevarnosti ni bilo posebne, dasi so bližnja poslopja tudi slamnata, pa ni bilo sape, sicer bi imel ogenj najširje polje. Vrli gasilci so rešili kar se je dalo; ponesrečil ni nihče. Po dveh urah vročega dela — posebno moramo omeniti g. F. Kavčiča in L. Michelijsa — je bila premagana nevarnost in pomoč gasilnega društva Slavinja-Hruševje blizu.

Pa imajo nekateri pomisleke proti osnutju oddelka gasilnega društva! V hrenoviški fari gori pogostoma in rado. Škode je 700 glđ., posestnik je bil zavarovan.

Za bazar ženske podružnice, ki bode 3. t. m. so darovali nadalje: G.čna Abram 2 okraska za zrcalo in okvir (ročno delo.) Župnik Treun 4 Kr., g. kaplan Zupančič 2 Kr., čitalnični čuvaj 2 Kr., g. ospa Ščuka pripravo za šivanke, žepni nožek in trojo orgljic, g. župnik Č. 2 Kr., g. Persič škatljo čaja, g. Sahar šop grozdja, gosp. prof. Mandič knjižico poezije. Sr na hvala vsem gg. pošiljateljicam in pošiljateljem. Priporočamo se še za nadaljnjo pošiljatev. Primanjkuje nam pa malih galanterij, posebno pa sladčie!

O priliki koncerta ženske podružnice so podarili: Gosp. Ant. C 40 st., g. Umek 20 st., g. P. 40 st., g. Paternost 40 st., g. pl. M. 20 stot., g. Barkovljan 1 gl., g. Treven 1 gl., g. Katalan 1 gl., g.čna M. Smrdel 80 nč., g. Guštin D. 60 nč. in g. J. Venutti 1 gl.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so od 8 od 21 septembra poslali: Gg. vojniki domobranci prenočujoči o vajah v mengiški šoli, 1 glđ. 50 kr., — Podružnica Gorenjska dolina 44 glđ. 75 kr. v katerem znesku je letnina, nabirek pri obnem zboru, dar g. J. Nagu 50 kr. in iz nabiralnika v kranjskogorskem župnišču 2 glđ. 25 kr., — G. Luka Košmelj v Železnikih 8 glđ. nabrane v veselji družbi v njegovi gostilni in pri zborovanju konz društva. — Slavno društvo „Zven“ v Trbovljah 17 glđ. in sicer 3 glđ. od dohodka veselice in 13 glđ. so nabrale gđč. Kristina Divjak, Josipina Vasle, Miroslava in Ela Mol — Gđč. Marica Novak 3 glđ. 20 kr., katere je nabrala v veselji družbi pri g. Novaku v Trojanah. — G. Fr. Šijanec 3 glđ. 81 kr. nabrane na veselici pri Sv. Antonu v Slov. Goricah. — G. Josipina Kraigher, blagajničarica postojnske podružnice, 16 glđ. kot čisti dohodek od ljubljanskega tamburaškega koncerta v prid postojnske ženske podružnice. — G. A. Rosina v Ormožu 58 glđ. 56 kr. kot udnino in čisti dohodek slavnosti, katero je napravila ormoška moška podružnica sv. Cirila in Metoda ob svoji desetletnici. — Po gospi Josipini Tollazzi v Logatcu 100 glđ. pokroviteljnine kot čisti dohodek zadnje veselice logaške ženske podružnice. (Zvršetek pride.)

Ubojstvo. V nedeljo zvečer je v gostilni št. 1. v Rojanu navstal prepir med nekim Karolom Krečlerjem iz Štajerske in težakom Jakobom Štrukljem. Igrali so na kroglje. Beseda je dala besedo, hrup je postajal vedno veči in se je završil s tem, da je prvi zagnal poslednjemu kroglju v glavo s tako silo, da se je ranjeni kar zgrudil na tla. Ranjenca so odveli na njega dom, kjer izdahnal ob 11. uri zvečer. Ubijalca so odveli na komisarijat v ulico Scussa. Kar okamenel je, ko je čul, da je Štrukelj umel. Sprli so se bili za jeden sam „punt“ in to je stalo jeduo človeško življenje!

Novo topiče ali možnarje. Slovenska tvrdka Pehani, Lorber & Comp. v Žalcu pri Celju je iznašla nove vrste topičev, katerih ni treba basati, marveč se smodnik kar natresa vanje in izstrelí. S temi možnarji se lahko strelja petkrat tako hitro

nego z dosedanjimi in je pri streljanju popolnoma izključena vsaka nesreča. Kdor hoče, naj poskusi.

Na Češkem se še vedno dogajajo krutosti Nemcev nasproti Čehom. Iz posameznih krajev prihajajo vesti, kako Nemci pode iz služb češke delavce in posle in kako brutalno, da, kruto postopajo na javni ulici ti nesramneži nasproti mirnim ljudem češke narodnosti. Tem germanskim sinovom zadostuje že to, ako je kdo Čeh, da ga proganjajo neusmiljeno. In to vse radi jezikovnih naredeb? Kaj more ubogi češki delavec za to, da so se izdale jezikovne naredbe? To so larifari, pač pa je jedino tevtonska gospodstvaželnost, ki jim nareka brutalnost tako v državnem zboru, kakor na javni cesti.

Preki sod, ali nagla sodba na Hrvatskem. Vsled zadnjih krvavih in nezaslišano grozodejskih činov v okrajih Pisarovina itd. je ban hrvatski odredil preki sod za naslednje kraje v Hrvatskej:

1. v komitatu Lika-Krbava za obseg okrajev Korenica, Delaji Lapac in Udbina;

2. v modruško-reškem komitatu za obseg okrajev Ogulin, Slunj in Vojnić;

3. v zagrebškem komitatu za obseg okrajev Dvor, Glina, Kostajnica, Petrinja, Pišarovina in Vrginmost.

Vsled te odredbe imajo sodni predstojniki omenjenih okrajev nalog v smislu §§ 372 in 373 kaz. pravnega reda v vseh krajih njihovega področja naznaniti s trobenjem in bobnanjem, da je nastopil preki sod in ob jednem imajo tudi občinski predstojniki to odredbo javno nabiti po vaseh, kakor se ima ista tudi razglasiti po javnih listih.

Preki sod pomeni: da se ima vsakdo vzdržavati upornih zborovanj in nagovarjanja k temu; onega pa, ki bi se protivil temu povelju, je usmrtiti takoj. Ta odredba hrvatske vlade je menda najstroži korak kakršnega se je smela poslužiti nasproti ljudstvu. Kakor je slutiti iz pisanja vladnih listov, je k temu koraku mnoge pripomoglo hujskanje in zavijanje resnice izvestnih krogov na Hrvatskem. Opozicija hoče čim prej udušiti v ljudstvu uzroke temu vladnemu postopanju. Ti vzroki izvirajo pač naravnost od brezvestnih hujskačev.

Za kaj drugega se pač ne more smatrati ščuvanje in lažljivo hujskanje v Pišarovini, da hoče madjarska vlada razobesiti na krščanskih cerkvah madjarske zastave, ter da morajo postati Madjari vsi tamošnji prebivalci. Take podle laži, bi v razsodnem ljudstvu pač ne našle odmeva, a med nevedelimi ljudmi najdejo svoja rodovitna tla. In to, kar je prišlo sedaj nad hrvatski narod, nekaj takega, kar je bilo mogoče v barbarski minulosti pred stoletji, to si imajo zapisati ti nečloveški hujskači na svojo črno vest.

Dobili so ga! tistega sleparja, ki je v Aachun tiral toli drzno sleparstvo z imenom nadv. Fr. Ferdinanda. On in Marička Hussman sta došla iz Londona v Lüttich. Ali o sreča, onih 10000 frankov, katere je vzela Marička seboj na veselo potovanje našli so se pri Behrendu. Parček je izjavil da ni res, da bi se bila poročila v Londonu. Marička je odpotovala dalje se svojim bratom, Behrend pa v senco.

Nesreča v rudniku. V Trbovljah je ponesrečil rudniški vezbanec Fran Eichelter, sin tamošnjega rudniškega ravnatelja, ker se je v jami porušil nanj utrgani svet in ga zasul.

O nesreči na Reki. Minole sobote so delali velike napore, da bi stroji in dvigalniki dvignili iz morja pogreznel parnik Ika, toda ni se jim posrečilo. Delo se nadaljuje.

Parnik v plamenu. Na nekem parniku, ki je plul po reki Ufa (Rusija), je nastal dne 20. t. m. ogenj. Med potniki — bilo jih je 200 — je nastal grozen strah. Mnogo njih je utonilo, mnogo jih je poškodovanih, mnogi so zgoreli. Število še ni znano. To je že strah in groza, koliko nesreč se dogaja v noveji čas na železnicah in po morju.

Loterijske številke, izžrebane dne 25. t. m.:

Trst	6, 83, 30, 43, 84.
Linc	33, 43, 77, 26, 39.

Kazenska razprava radi volilnih izgredev na Kontovelju.

(Dalje)

Svedok Simon Prašelj, kapovila kontoveljski, je povedal, da je na večer 18. marca proti 7 in pol uri bil že v postelji, ko je slišal upiti zvonaj veliko množico: „doli s cikorijo! Živio

Nabergoj!“ Naenkrat da je priletelo kamenje v njegovo sobo, kjer je spal on sam in v sobo sina Kristjana. — Na večer 19. marca, ko je bil pri svoji hčeri Urši Stare, da je prišla zopet množica pred njegovo hišo, strgala mrežo kuhinjskega okna ter razbila šipe, ne da bi bilo kako kamenje priletelo v kuhinjo, tako da ta večer ni bilo nevarnosti za život. Storičev da ni poznal. Na vprašanje g. predsednika, jeli volil on Mauronerja, je odgovoril, da je to njegova stvar, koga je volil; na opetovano vprašanje g. predsednika in na vprašanje, jeli misli svedok, da so postopali obtoženci tako proti njemu, ker so morda mislili, da je on volil Mauronerja, odgovoril je svedok, da je moral voliti za gospodarje.

Svedok Jernej Štoka je izpovedal, da je bil 18. marca okolo 7. ure v svoji gostilni z nekajimi sovaščani od stranke Mauronerjeve; okolo 7. ure da je prišlo blizu 100 oseb iz Proseka, na čelu množici nekdo z bakljo, katera množica je upila: „Doli s cikorijo! Živio Nabergoj!“ V tej množici bilo je Prosečanov in Kontovelčanov. Ko je množica šla mimo njegove gostilne, prileteli so štirje kameni v sobo, kjer so bili gostje, razbivši tri šipe, ne da bi bila kaka nevarnost za življenje, ker so ljudje sedeli na strani. Po enem četrtu ure vrnila se je množica proti Proseku ter je videl svedok pred gostilno Frana Ukmarja, metati male kamne proti gostilni, ki so razbili eno šipo; v tem trenutku bile so samo tri ali štiri osebe v sobi, katere so pa sedele v kotu, tako, da je bilo nemogoče zadeti koga. On da je volil Nabergoja ter srd množice ni bil obrnjen proti njemu (svedoku) nego proti gostom, ki so bili večinoma Mauronerci.

Svedokinja Ivanka Puntar je izpovedala, da je dobro videla obtoženko Ivanko Bukovec, ki je nosila v predpasniku kamenje, pobrane na cesti, velike kakor jajce; videla je tudi, da je Ivanka Bukovec vrgla kamen v spalnico kapovile. — Obtoženka Jožefa Gustin pa da ni imela kamena v predpasniku ter da je bila samo v društvu Ivanke Bukovec, ne da bi metala kamenje. — Ko je predsednik predložil svedokinji, da je v preiskavi obdolževala Josipo Gustin istotako kakor Ivanko Bukovec, odgovorila je svedokinja, da to ni res, ter da je preiskovalni sodnik ni dobro razumel, a je tako zapisal.

Svedokinja Marija Puntar, katera je v preiskavi trdila, da ste metale obtoženke samo pesek brez vsake nevarnosti za kapovilo in njegove domačine, trdila je na razpravi, da ste imele obe obtoženke kamenje v predpasniku ter da je dobro videla, da ste razbivale šipe. Gledé obtoženca Bratulič-a potrdila je svedokinja, da je vrgel kamen le v zid, ne pa v šipo hiše kapovile. — Branitelj dr. Gustav Gregorin konstatuje nesoglasje v izpovedanju te priče pred preiskovalnim sodnikom in na razpravi, dal je zabeležiti na zapisnik, da je ta priča sovražna Josipi Gustin, ker je oče poslednje prodal na dražbi premoženje zeta iste priče.

Svedokinja Jožefa Reja izpovedala je kakor Ivanka Puntar.

Svedok Andrej Danev je izpovedal, da je bil 18. marca, ko je množica demonstrirala na Kontovelju, se svojo ženo in dvema otrokoma v svoji kuhinji ter da je mej tem priletel kos strjene maite v spalno sobo ter padel na zibelko, v kateri spi 13mesečni njegov otrok. Nevarnost ni bila nobena, ker takrat ni bilo v spalnici nobene osebe. Odškodnine ne zahteva.

Svedok Matija Štoka je izpovedal, da je sedel 19. marca zvečer se svojimi stariši, tremi brati in dvema sestrama na ognjišču, ko je prihrula množica, ki je upila: „Doli s cikorijo! Živio Nabergoj!“ V kuhinjo je priletel kamen mimo matere, ne da bi jo zadel. Prestrašeni bežali so vsi iz hiše, na kar je priletelo še drugo kamenje. Isto se je ponavljalo na večer dne 20. marca, kateri večer je množica razbila okno hrana. Ni res, kar je zapisano v zapisniku, da bi bil videl Ukmarja vreči kamenje proti hsi očeta Šimona Štoka, nego videl ga je vreči kamen proti oknu Grlanca. (Pride še.)

Najnovejše vesti.

Dunaj 27. Kakor se čuje, ni resnica, da bi bil predsednik zbornice dr. Kathrein prisiljen po strankah večine do svoje izjave v seji dne 25. t. m. glede rabe nemških jezikov. Dr. Kathrein je nasprotno takoj, ko je izvedel, da se njegovi izrazi

nasproti poslancu Daszynskemu tolmacijo krivo, ponudil zbornici pojasnilo v zmislu dosedanje prakse glede jednakoopravnosti vseh jezikov.

Dunaj 26. Kralj in kraljica rumunska sta danes zvečer dospela le-sem.

Dunaj 27. Finančni minister dr. Biliuski, kateri je bil včeraj v Budimpešti vsprejet od cesarja v avdienci in ki je posetil ondi ogerskega ministrskega predsednika barona Banffyja, se je včeraj vrnil na Dunaj.

Zobobol olajšujejo zobne kapljice lekarnja Piccolija v Ljubljani

(Dunajska cesta)

kateri so bile odlikovane z Najvišjim priznanjem Nj. c. in k. Vis. preljane gospe prestolonaslednice-udove nadvojvodinje

Štefanije

Steklenica velja 20 kr.

Trgovinske brojavke in vanti.
Kava Santos good average za sept. 43.—
za januar 43.75

Brazov. Santos good average za september 35.25,
za december 35.75 za marec 36.25, za maj 36.75, mirno.

Dunajska borza 26. septembra 1907.

	danes	včeraj
Državni dolg v papirju	102.05	101.90
„ „ v srebru	102.05	101.95
Avstrijska renta v zlatu	124.25	123.90
„ „ v srebru	101.85	101.85
Kreditne akcije	855 —	855.25
London 10 Let.	119.70	119.75
Napoleoni	9.52 1/2	9.52
20 mark	11.74 1/2	11.72
100 Itali	45.12 1/2	45.15

M. U. Dr. Anton Zahorský

zdravnik za ženske in porodničar,

bivši eksterni zdravnik gynaekološke klinike profesorja dr. Pawlika in porodnišarske klinike prof. dra. Rubeske v Pragi.

Ordinuje: od 9—11 dop. 2—4 pop. Za uboge zastoj od 8—9 predpoludne.

Ulica Carintia št. 8.

Tržne cene

(Cene se razumejo na debelo in s carino vred.)

Domači pridelki.

Fišol:	Koka	100 K.	13.—	13.50
Mandoloni	„	„	„	„
svetlorudeči	„	„	„	„
mandolini	„	„	„	„
kanarček	„	„	„	„
bohinski	„	11.50	12.—	„
beli veliki	„	„	„	„
„ mali	„	„	„	„
zeleni, dolgi	„	„	„	„
„ okrogli	„	„	„	„
mešani hrvatski	„	„	„	„
„ štajerski	„	„	„	„
Maslo fino štajersko	„	65.—	70.—	„
Ječmen št. 10	„	10.75	„	„
„ 9	„	11.50	„	„
„ 8	„	13.50	„	„
Zelje kranjsko	„	5.50	„	„
Bepa	„	„	„	„
Krompir	„	3.20	3.30	„
Proso kranjsko	„	„	„	„
Leča, kranjska	„	„	„	„
spah ogerski	„	60.—	61.—	„
Mast	„	54.—	55.—	„
Kava Mokka	„	150.—	152.—	„
Ceylon Plant. fina	„	170.—	171.—	„
„ Perl	„	180.—	182.—	„
Portorico	„	160.—	162.—	„
Java Malang	„	130.—	132.—	„
Guatemala	„	127.—	128.—	„
San Domingo	„	130.—	132.—	„
Malabar Plant.	„	„	„	„
„ native	„	„	„	„
Laguayra Plant.	„	„	„	„
„ native	„	„	„	„
Santos fini	„	105.—	106.—	„
„ srednje fini	„	101.—	102.—	„
„ srednji	„	91.—	92.—	„
„ ordinar	„	84.—	86.—	„
Rio oprani	„	„	„	„
„ najfiniji	„	103.—	104.—	„
„ srednji	„	90.—	91.—	„
Sledkor Centrifugal I. vrste	„	36.25	36.50	„
Concassé	„	37.—	37.25	„
„ v glavah	„	37.50	38.—	„
razkosani	„	„	„	„
Biš italijanski fini	„	23.50	„	„
„ srednji	„	22.75	„	„
Japau fini	„	17.—	17.—	„
„ srednji	„	16.50	16.50	„
Raugoon extra	„	14.50	14.17	„
I.	„	13.75	14.75	„
II.	„	10.75	11.—	„
Petrolej ruski v sodih	„	17.—	17.—	„
„ v zabojih od 29 kil.	„	5.50	5.—	„
Olje italijansko najfinije	„	86.—	88.—	„
„ srednjefino	„	58.—	60.60	„
bombažno, amerik.	„	29.—	29.50	„
dalmatinsko	„	„	„	„
Limoni Mesinski	„	„	„	„
Pomaranče	„	„	„	„
Mandoljni Dalmatinski	„	100 K.	„	„
„ Bari	„	82.—	84.—	„
Pinjoli	„	„	„	„
Boščji Dalmatinski novi	„	„	„	„
„ Pulješki	„	11.50	12.—	„
Šnokve Pulješke	„	„	„	„
„ Grške v venci	„	13.25	„	„
Saltanine	„	48.—	52.—	„
Vamperli novi	„	32.—	33.—	„
Ošobe	„	„	„	„
Modra galica	„	24.25	„	„
Polenovke srednje velikosti	„	40.—	41.—	„
„ velike	„	„	„	„
„ male	„	„	„	„
Slaniki v velikih sodih	„	„	„	„
„ v 1/2	„	„	„	„